

Боднар Є. Б.,

Національний університет "Острозька академія", м. Остроз

РОЛЬ ТЕМПЕРАМЕНТУ У НАВЧАННІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Залежність індивідуального стилю діяльності від типологічних особливостей студента, передусім властивостей темпераменту, дозволяє схарактеризувати учбову стратегію сангвініків, холериків, флегматиків та меланхоліків у навчанні та дати загальні рекомендації викладачам.

Ключові слова: темперамент, меланхолік, флегматик, сангвінік, холерик.

Зависимость индивидуального стиля деятельности от типологических особенностей студента, прежде всего свойств темперамента, разрешает охарактеризовать учебную стратегию сангвиников, холериков, флегматиков и меланхоликов в учебе и дать общие рекомендации преподавателям.

Ключевые слова: темперамент, меланхолик, флегматик, сангвиник, холерик.

Dependence of individual style of activity on typological peculiarities of students, firstly on temperament, allows to characterize studying strategy of sanguine, phlegmatic and melancholic in studying and give general recommendations to professors.

Key terms: temperament, melancholic, phlegmatic, sanguine, choleric.

Які б умови та детермінанти не визначали життя та діяльність людини – внутрішньо, психологічно, дійовими вони стають лише тоді, коли їм не вдається проникнути у сферу її емоційних відносин і закріпитися в ній. Емоції справляють вплив на усі сфери людського життя, в тому числі і на навчання. Існують переконливі дані, які свідчать про те, що емоції є найважливішим фактором регуляції процесів пізнання. Так, емоційна забарвленість – одна з умов, що визначає довільну увагу та здатність запам'ятовувати. Вона може суттєво забезпечити або ускладнити довільну регуляцію цих процесів.

Так, негативне ставлення до навчання пов'язане з негативними емоціями страху, образи, незадоволеності собою та викладачем. Позитивне ставлення до навчання пов'язане з позитивними емоціями подиву, переживання незвичайності, впевненості у своїх силах, гордості за себе. Емоційно забарвлені знання запам'ятовуються швидше і міцніше, ніж знання, що позбавлені індивідуальності і залишають людину байдужою.

Саме тому велике значення надається ролі емоцій і в автодидактиці. Так, одне з основних її правил полягає в тому, що не пізнавши хвилювання, ніхто не має права вважати пережитим розуміння. Роль темпераменту в діяльності полягає в тому, що від нього залежить ступінь та характер впливу на діяльність як зовнішніх умов, так і внутрішніх – тобто індивідуально-психологічних властивостей людини [1, с. 36].

Тема впливу емоцій на навчання цікавила багатьох вчених, а саме, у сфері ролі емоційно-вольових почуттів людини у її особистісному розвитку П.К. Анохін, І.Д. Бех, Г.М. Бреслав, Б.А. В'яткін, В.К. Котирло, а також розгляд індивідуального стилю як інтегральної характеристики особистості А. Адлер, А.К. Байметов, Є.О. Климов, Н.С. Лейтес, В.С. Мерлін, В.Д. Небиліцин, Б.М. Теплов, а над впливом темпераменту на навчання працювали Є.І. Маствіліскер, Л.А. В'яткіна, Е.В. Штіммер.

Залежність індивідуального стилю діяльності від типологічних особливостей студента, передусім властивостей темпераменту, дозволяє характеризувати учбову стратегію сангвініків, холериків, флегматиків та меланхоліків на початковому етапі навчання та дати загальні рекомендації викладачам [3, с. 23].

Типові меланхолики мають індивідуальний стиль, притаманний слабкому типу нервової системи. Його риси такі: 1) довготривала попередня орієнтовна діяльність; 2) потреба в наочності – студент використовує короткий запис при розв'язанні завдання; 3) довготривала робота у чернетках (завдання повністю розв'язане у чернетці); 4) контрольні дії чітко простежуються, студенти ніби боїться помилитися, зробити щось невірно; 5) деталізація, докладність записів; 6) неодноразова перевірка; 7) труднощі переходу від одного виду діяльності до іншого.

Флегматичність або інертність нервово-психічних процесів надає виконанню завдань флегматиків деяку своєрідність, а саме: 1) тривалість попередньої орієнтовної діяльності в сильного типу завжди невелика, але в інертних флегматиків вона збільшується; 2) наявність наочності є, але не через потребу, а через надмірну обережність та помилкову звичку діяти повільно; 3) чернетка потрібна була тільки для короткого запису завдання; 4) контроль злитий з виконавчими діями; 5) деталізація, докладність записів; 6) легкість переходу від одного виду діяльності до іншого.

Студенти, які є типовими представниками сангвінічного типу темпераменту, мають індивідуальний стиль сильного типу нервової системи, який характеризується: 1) малою тривалістю попередньої орієнтовної діяльності; 2) відсутністю потреби в наочності; 3) відсутністю потреби в чернетці; 4) контролем, який злитий з виконавчими діями, (дивляться на запис лише для того, щоб тішитися своєю охайністю); 5) швидкістю аналізу вимог завдань; 6) легкістю переходу від одного виду діяльності до іншого (робиться це дуже рішуче).

Студенти – типові представники холеричного типу темпераменту, мають індивідуальний стиль сильного типу нервової системи, на який холеричність накладає свій відбиток: 1) тривалість попередньої орієнтовної діяльності невелика; 2) відсутність потреби у наочності; 3) відсутність потреби у чернетці; 4) виконавчі дії супроводжуються контрольними, в яких учні різко та поривчасто виправляють помилки в ході роботи; 5) швидкість аналізу вимог завдань супроводжується короткочасним зовнішнім виявом емоцій; 6) легкість швидкого переходу від одного виду діяльності до іншого [4, с. 43].

Проаналізувавши інформацію, щодо особливостей навчання та діяльності людей з різними типами темпераменту, можна прийти до висновку, що формуючи групи для навчання іноземних мов слід враховувати темперамент студентів. Саме тому, слід формувати групи холериків і сангвініків та меланхоліків і флегматиків. Цей поділ доцільно застосовувати тоді коли йдеться про маленькі групи для вивчення мови. Базуючись на особливостях підготовчого періоду та на швидкості виконання завдання цей поділ сприятиме однорідному засвоєнню інформації та не спричинятиме дискомфорту для студентів.

Отже, при поділі студентів на групи, слід враховувати особливості їхнього темпераменту та емоційного стану. Створюючи додатковий комфорт для студентів та формуючи групи з однаковою швидкістю сприймання інформації, ми б заохочували студентів до навчання та робили процес сприймання інформації більш ефективним.

Література:

1. Васецька Т.М. Темперамент як фактор учбової діяльності у світлі ідей В.О.Сухомлинського // Педагогіка Василя Сухомлинського на зламі епох: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції та 5-их Всеукраїнських педагогічних читань “Василь Сухомлинський і сучасність”: Методичний вісник-25 / За заг. ред. О. Я. Савченко. – Київ-Кіровоград, 1999. – С. 36-38.
2. Гилева О. Б., Бочарова Т. В. Влияние социальных условий на структуру темперамента // Вопросы психологии. – 2000. – № 4. – С. 73-75.
3. Гільбух Ю. З. Темперамент і пізнавальні здібності: Діагностика, педагогіка. – К., 1992.
4. Небылицын В.Д. Проблемы психологии индивидуальности. – М., 2000.
5. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии. – М., 1982.
6. Теплов Б. М. Психология и психофизиология индивидуальных различий. Избранные психологические труды. – М., 1998.